

för att de föreslagna bestämmelserna om fria resor och andra förmåner tillämpas jämväl för julperioden.

Vad departementschefen föreslagit i de delar, varom riksdagen icke särskilt yttrat sig, har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen be- myndigat Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 5 oktober 1945 samt av riksdagen här ovan angivna grunder, utfärda föreskrifter i fråga om vissa förmåner till värnpliktiga.

Stockholm den 14 december 1945.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 592.

Godkänd av första kammaren den 14 december 1945.

Godkänd av andra kammaren den 14 december 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående hemvärnets rekrytering, tjänstgörings- skyldighet och ekonomiska förmåner.

(Statsutskottets utlåtande nr 287.)

Till Konungen.

I propositionen nr 379 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 9 november 1945, föreslagit riksdagen godkänna vad i berörda statsrådsprotokoll av departementschefen föreslagits beträffande hemvärnets rekrytering samt hemvärnspersonalens tjänstgöring och ekonomiska förmåner.

Hemvärnets under beredskapsåren utvidgats och vunnit stadga och torde få anses hava hittills väl fyllt sin uppgift. Hemvärnets bör alltjämt ingå som ett led i vår försvarsorganisation. Den år 1940 beslutade organisationen synes hava varit i stort sett väl avvägd, och enligt riksdagens mening bör någon rubbning icke ske i den utformning, som hemvärnsidéen då erhöll. Hemvärnets allmänna uppgift bör alltså alltjämt vara att tjäna som ett omedelbart skydd för den egna hembygden.

Det torde emellertid vara angeläget ej minst med hänsyn till ökade rekryteringssvårigheter, att åtgärder vidtagas för att vidmakthålla och stimulera den försvarsvillighet, som kommit till uttryck i hemvärnsrörelsen. De av Kungl. Maj:t i föreliggande proposition framlagda förslagen hava synts riksdagen vara ägnade att tjäna detta syfte och desamma hava i allt väsentligt kunnat godtagas.

Verkställd detaljgranskning av förslagen har givit riksdagen anledning till följande uttalande.

Vad departementschefen föreslagit i fråga om vidgad möjlighet för värnpliktig att deltaga i hemvärnets övningar har riksdagen ansett sig böra godkänna, då förutsättningar härigenom skapas för de värnpliktiga att underhålla och förbättra sina militära kunskaper och färdigheter. Dessa värnpliktiga böra dock såsom i ärendet framhållits tjänstgöra inom hemvärdet allenast då de icke tagas i anspråk för värnpliktstjänstgöring. För att emellertid en dylik utvidgning icke skall komma att menligt inverka på hemvärdets effektivitet i krigstid har den av departementschefen föreslagna maximeringen av antalet ifrågavarande värnpliktiga syns riksdagen välgrundad. Även förslagen i övrigt under förevarande avsnitt har riksdagen funnit motiverade, varför desamma godkänts.

Med avseende å hemvärnsmännens tjänstgöring innebär förslaget en formell överarbetning av bestämmelserna, bland annat i syfte att däri inarbeta även de bestämmelser, som under beredskapstiden meddelats vid sidan av hemvärnskungörelsen, varjämte vissa sakliga ändringar ifrågasatts. Vad därvid föreslagits beträffande hemvärnsmännens tjänstgöring i utbildningssyfte har riksdagen funnit sig böra bifalla.

Såsom i ärendet framhållits hava under beredskapsåren hemvärnsmän även anlåtats, bland annat, för bevakning av främmande flygplan och flygplansbesättningar, bevakning av militära förråd samt såsom eldsläckningsmanskap, hjälp vid efterspaning av förbrytare m. m. Riksdagen har icke något att erinra mot att i fortsättningen hemvärdet under de förutsättningar, som gällt under beredskapstiden, må tagas i anspråk för uppgifter av sådant eller liknande slag, för vilka hemvärdets hjälp då påkallades. Det bör uttryckligen föreskrivas, att hemvärnsmän icke få utnyttjas för ordningens upprätthållande vid arbetskonflikter.

Vad beträffar hemvärnspersonalens ekonomiska förmåner har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot förslagen, i vad de avse personalens rätt till fri inkvartering och fri förplägnad eller ersättning därför liksom ej heller beträffande storleken av hemvärnsman tillkommande kontant ersättning i form av dagavlönning. Vid tjänstgöring i utbildningssyfte utgår för närvarande icke någon ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Riksdagen har funnit detta förhållande icke tillfredsställande och ansett goda skäl tala för att staten lämna viss gottgörelse för den arbetsförtjänst, hemvärnsmännen förlora genom att deltaga i längre sammanhängande tjänstgöring i utbildningssyfte. I denna fråga har riksdagen alltså anslutit sig till departementschefens förslag och har sålunda beslutat, att hemvärnsman under tjänstgöring i utbildningssyfte skall, under förutsättning att tjänstgöringen pågår minst tre dagar i följd, äga uppbära ersättning med 6 kronor för dag, dock högst under 14 dagar av ett och samma kalenderår. I fråga om hemvärnsman, som icke uppnått värnpliktsåldern, skulle däremot enligt departementschefens förslag dylik ersättning icke utgå med högre belopp än 3 kronor för dag. Riksdagen har funnit den för dessa hemvärnsmän föreslagna lägre ersättningen rättvist avvägd.

De föreslagna reglerna för särskild ersättning åt hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavare överensstämman i stort sett med vad som nu gäller och hava av riksdagen godtagits.

Ehuru det ur flera synpunkter vore önskvärt, att hemvärnsmännen erhålla en för sina uppgifter ändamålsenlig och tillfredsställande beklädnadsutrustning, har riksdagen i likhet med departementschefen ansett att i avvaktan på 1945 års försvarskommittés utredning statsmakterna icke nu böra binda sig för det av hemvärnskommittén i sådant hänseende framlagda omfattande förslaget.

Till vad departementschefen anfört och förordat i syfte att redan nu åstadkomma en viss förbättring av beklädnadsutrustningen har riksdagen givit sin anslutning.

Såsom i ärendet meddelats torde under beredskapstiden anskaffade baracker i vissa fall kunna ställas till hemvärnets förfogande för användning såsom s. k. hemvärnsgårdar och dylikt. Det har syns riksdagen, som om detta uppslag vore värt beaktande, och det må ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut därom.

Vad departementschefen anfört beträffande kostnadsberäkningar och anslagsfrågor har icke givit riksdagen anledning till särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen godkänt vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 9 november 1945 av departementschefen föreslagits beträffande hemvärnets rekrytering samt hemvärnspersonalens tjänstgöring och ekonomiska förmåner.

Stockholm den 14 december 1945.

Med undersätlig vördnad.

Nr 593.

Godkänd av första kammaren den 15 december 1945.

Godkänd av andra kammaren den 15 december 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

(Andra lagutskottets utlåtande nr 84.)

T i l l K o n u n g e n .

Genom en den 19 oktober 1945 dagteknad proposition, nr 356, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

I ärendet har andra lagutskottet avgivit utlåtande, nr 84, som av riksdagen godkänts.

Under hänvisning till vad utskottet anfört i berörda utlåtande, varav ett tryckt exemplar härvid fogas, får riksdagen anmäla, att riksdagen bifallit förevarande proposition.

Stockholm 15 december 1945.

Med undersätlig vördnad.
